

OBSAH

Předmluva	19
1. Všeobecná část	21
1.1 Měření v technické praxi	21
1.1.1 Význam měření	21
1.1.2 Druhy měření	22
1. Měření geometrických veličin	22
2. Měření tepelně technická	22
3. Měření mechanických veličin	23
4. Zkoušení materiálu	23
5. Měření dalších vlastností látek	23
1.2 Fyzikální základy měření	23
1.2.1 Podstata měření	23
1.2.2 Volba jednotek	24
1. Soustava absolutní (fyzikální)	24
2. Soustava technická	25
3. Soustava SI (MKSA)	25
4. Zákonné měrové jednotky ČSN 01 1300	26
1.3 Účel měření	38
1.3.1 Rozdělení měření	38
1. Měření přejímací a kontrolní	39
2. Měření vývojová	39
3. Měření výzkumná	40
4. Měření provozní	41
5. Výuka měřicí techniky	41
1.4 Měřicí přístroje	42
1.4.1 Podstata měřicích přístrojů	42
1.4.2 Rozdělení měřicích přístrojů	43
1. Přístroje s ukazatelem	43
2. Přístroje kompenzační (vyvažovací)	44
3. Přístroje registrační	46
1.4.3 Cejchování přístrojů	46
1.4.4 Státní měrová služba	47
1.5 Postup při měření	49
1.5.1 Části měření	49

1. Příprava měření	49
2. Vlastní měření	52
3. Protokol o měření	54
4. Vyhodnocování výsledků	55
5. Vypracování zprávy o výsledcích měření	56
1.6 Normy z oboru měření	57
1.7 Literatura	60
2. Teorie měření	61
2.1 Chyby měření	61
2.1.1 Druhy a základní vlastnosti chyb	61
1. Druhy chyb	61
2. Zákonitost náhodných chyb	62
2.1.2 Náhodné chyby veličin měřených přímo	62
1. Nejpravděpodobnější hodnota měřené veličiny	63
2. Definice chyb	63
3. Odhad chyb	64
2.1.3 Náhodné chyby vypočítaných hodnot	67
2.1.4 Literatura	70
2.2 Vyhodnocování experimentálních údajů	70
2.2.1 Úvod	70
2.2.2 Znázornění experimentálních údajů	70
1. Znázornění experimentálních údajů tabulkami	70
2. Znázornění experimentálních údajů grafy	72
3. Znázornění experimentálních údajů rovnicemi	75
2.2.3 Vyrovnávání měření	78
1. Vyrovnávání měření metodou nejmenších čtverců	78
2. Vyrovnávání měření metodou skupinovou	81
3. Vyrovnávání měření metodou rozdílů	84
2.2.4 Literatura	90
2.3 Statistické metody kontroly výrobků	91
2.3.1 Základní pojmy počtu pravděpodobnosti a matematické statistiky	91
2.3.2 Statistické odhady parametrů	95
2.3.3 Statistické přejímky	99
2.3.4 Literatura	102
2.4 Teorie podobnosti	102
2.4.1 Rozměry fyzikálních veličin	102
2.4.2 Bezrozměrná čísla, jejich význam a použití	103
2.4.3 Fyzikálně podobné děje	105
2.4.4 Matematická podobnost	107
2.4.5 Modelové zkoušky — příklady	110
2.4.6 Literatura	114

4. Zkouška krutem	705
5. Zkouška stříhem	706
6. Zkouška tvrdosti	707
6.2.2 Zkoušky dynamické	708
1. Rázové zkoušky	709
2. Únavové zkoušky	710
3. Zkoušky vnitřního tlumení materiálu	714
4. Modul pružnosti	715
6.2.3 Zkoušky za vyšších teplot	718
1. Tečení za vyšších teplot	718
2. Relaxace a její zkoušení	724
3. Únava a tepelná únava	725
4. Zkoušení za provozních podmínek	726
6.2.4 Speciální zkoušky vlastností kovových materiálů pro energetická zařízení	727
6.2.5 Nové směry ve sledování pevnostních vlastností materiálů	732
6.2.6 Literatura	734
6.3 Technologické zkoušky	735
6.3.1 Zkoušení tyčí	736
1. Zkouška lámavosti	736
2. Zkouška pýchovatelnosti	737
6.3.2 Zkoušení jemných plechů	737
1. Zkouška hloubením podle Erichsena	737
2. Zkouška dvojitým přehybem	738
6.3.3 Zkoušky drátů	739
6.3.4 Zkoušky trubek	739
1. Zkouška rozháněním	739
2. Zkouška rozšiřováním	740
3. Zkouška lemováním	740
4. Zkouška smáčknutím	740
6.3.5 Ostatní zkoušky	740
6.3.6 Literatura	741
6.4 Metalografické vyšetřování	741
6.4.1 Zkušební metalografická zařízení	742
1. Metalografický mikroskop	742
2. Dilatometr a zařízení pro termickou analýzu	743
3. Speciální mikroskopická zařízení	744
6.4.2 Odebírání vzorků a příprava výbrusů	744
1. Odřezávání vzorků	745
2. Jiné způsoby odebírání a přípravy vzorků před broušením a leštěním	745
3. Konzervování výbrusů	747
6.4.3 Mechanické broušení a leštění metalografických výbrusů	747
6.4.4 Elektrolytické leštění a leptání kovů	748
6.4.5 Chemické leptání výbrusů	749
6.4.6 Příklady metalografického zjištění příčin havárií v energetice	751
6.4.7 Literatura	755

6.5	Vyšetřování antikoročních vlastností	756
6.5.1	Zkoušky nerezavějících materiálů	756
6.5.2	Zjišťování žáruvzdornosti	760
6.5.3	Literatura	767
6.6	Defektoskopické zkoušky	767
6.6.1	Defektoskopické metody	768
6.6.2	Zjišťování povrchových vad	769
	1. Zkouška metodou kapilární	769
	2. Zkouška magnetickou metodou práškovou	772
	3. Metody indukční	778
6.6.3	Zkoušení vnitřních vad materiálu a výrobků prozařováním	778
	1. Rentgenové záření	779
	2. Záření gama	781
	3. Hlavní charakteristické veličiny záření gama	781
	4. Princip zkoušení materiálu prozařováním	783
	5. Vyhodnocování radiogramů	785
	6. Bezpečnostní předpisy	786
6.6.4	Zjišťování vnitřních vad materiálu a výrobků prozařováním betatronem	786
	1. Princip betatronu	786
	2. Prozařování betatronem	787
	3. Snímkovací technika	787
	4. Vyhodnocování betatronogramů	788
	5. Pracoviště a bezpečnost práce	788
6.6.5	Zkoušky ultrazvukem	789
	1. Fyzikální podstata zkoušek ultrazvukem	789
	2. Zdroje ultrazvukových kmitů	790
	3. Metody zkoušení ultrazvukem	791
	4. Ultrazvukové přístroje	794
6.6.6	Volba defektoskopické metody	796
6.6.7	Literatura	796
7.	Vybraná měření látkových vlastností	797
7.1	Zkoušení tepelných izolací	797
7.1.1	Charakteristické vlastnosti tepelných izolací	797
7.1.2	Měření tepelné vodivosti tepelných izolací	798
	1. Měření za ustáleného stavu	798
	2. Měření za neustáleného stavu	803
	3. Provozní měřidla	805
7.1.3	Měření jiných vlastností tepelných izolací	806
7.1.4	Literatura	808
7.2	Kontrola vlastností vody a páry	809
7.2.1	Odběr vzorku kondenzátu, napájecí a kotelní vody	809
7.2.2	Vzorkování páry	810
7.2.3	Rozbor napájecí a kotelní vody	811
	1. Tvrdost vody	811
	2. Celkové množství solí rozpuštěných ve vodě	814

3. Obsah plynů obsažených ve vodě	817
4. Koncentrace vodíkových iontů, hodnota pH	819
7.2.4 Kontrola čistoty technické páry	824
1. Výparek	824
2. Obsah solí v páře	824
3. Obsah plynů v páře	828
7.2.5 Literatura	828
7.3 Zjišťování vlastností tuhých paliv a tuhých spalín	828
7.3.1 Odběr a příprava vzorku pro rozbor	828
7.3.2 Hrubý rozbor tuhých paliv	833
1. Poměrný obsah vody	833
2. Poměrný obsah popela a popelovin	838
3. Poměrné množství nespáleného zbytku paliva na škváře a popílku	841
4. Prehavý podíl — kokovací zkouška	841
5. Spalné teplo a výhřevnost tuhých paliv	841
7.3.3 Prvkový rozbor hořlaviny	848
1. Poměrné množství uhlíku a vodíku	848
2. Poměrný obsah síry	852
3. Poměrné množství dusíku	855
4. Poměrné množství kyslíku	857
5. Poměrné množství okludované vody	857
7.3.4 Zvláštní rozborův tuhých paliv	857
1. Melitelnost	857
2. Měrná hmota, objemová váha, sypná váha a sypný úhel	858
3. Určení zrnové charakteristiky tuhých paliv	860
4. Určení teploty měknutí, tavení a tečení popela a strusky	861
5. Přepočty výsledků rozborů	863
7.3.5 Literatura	866
7.4 Zjišťování vlastností kapalných paliv, olejů a mazadel	867
7.4.1 Odběr a příprava vzorku pro rozbor	867
7.4.2 Hrubý rozbor kapalných paliv, olejů a mazadel	869
1. Poměrný obsah vody	869
2. Poměrný obsah popela	870
3. Spalné teplo a výhřevnost	870
7.4.3 Prvkový rozbor kapalných paliv	870
7.4.4 Zvláštní rozborův	871
1. Vzněcovací a zápalná teplota	871
2. Měrná hmota, hustota kapalných paliv a olejů	872
3. Teplota tuhnutí	872
4. Viskozita kapalných paliv a olejů	873
5. Bod skápnutí tuku	878
6. Penetrace tuku	878
7. Obsah koksu v oleji	879
8. Obsah vody a vzduchu v turbínovém oleji	879
9. Obsah kyslíku a kyselost olejů, číslo kyselosti	879
10. Reakce vodního výluhu olejů	880
11. Anilinový bod	880
7.4.5 Literatura	880

7.5 Zjišťování vlastností plyných paliv a plyných spalin	881
7.5.1 Odběr a příprava vzorku pro rozbor	881
7.5.2 Hrubý rozbor plyných paliv a spalin	883
1. Poměrný obsah vodních par	883
2. Spalné teplo a výhřevnost plyných paliv	883
7.5.3 Chemické složení plyných paliv a spalin	886
1. Absorpční metody	886
2. Metody založené na měření některých fyzikálních vlastností	891
3. Některé provozní přístroje pro rozbor plyných spalin, založené na objemovém absorpčním principu	895
7.5.4 Zvláštní rozbor plyných paliv a spalin	898
1. Hustota plynů	898
7.5.5 Literatura	899
7.6 Měření prašnosti	899
7.6.1 Úvod	899
7.6.2 Metody k určení koncentrace prachu v ovzduší	900
1. Konimetry a impaktory	901
2. Kapalinové prachoměry (impingery)	903
3. Elektrostatické precipitátory	904
4. Termoprecipitátory	905
5. Přístroje k přímému určování prašných částic	905
6. Filtrační metody	906
7. Zhodnocení metod k určení prašnosti	911
7.6.3 Určení obsahu tuhých částic v proudícím plynu	912
1. Metody gravimetrické	912
2. Metody fotometrické	915
3. Ostatní metody	916
7.6.4 Určení disperzity prachu	917
1. Mikroskopická metoda	918
2. Sedimentační metody	919
3. Separace odstředivým způsobem	922
4. Sítování	923
5. Třídění pomocí inerčních sil	923
7.6.5 Literatura	923

3. Měření geometrických veličin	116
3.1 Základní pojmy při měření lineárních geometrických veličin a rozdělení měřicích metod a prostředků	116
3.1.1 Definice měření a měřicích prostředků (ČSN 25 1010)	116
3.1.2 Definice jednotek geometrických veličin	117
3.1.3 Druhy měřicích prostředků	117
1. Základní měřicí prostředky	117
2. Přehled měřidel podle druhu měrného prvku	120
3. Přehled měřidel podle geometrického tvaru měřené součásti	121
3.1.4 Rozdělení měřicích metod	121
3.1.5 Základní parametry měřicích přístrojů (ČSN 25 1010)	122
3.2 Lícování a tolerance	123
3.2.1 Přehled lícovacích soustav	123
3.2.2 Základní pojmy	125
3.2.3 Lícování válcových spojení	126
1. Lícovací soustava ISA	127
2. Volba uložení a tolerancí	127
3.2.4 Tolerování geometrického tvaru a vzájemné polohy ploch	128
3.2.5 Odstupňování drsnosti povrchu	132
3.2.6 Lícování kuželů	134
3.2.7 Lícování závitů	137
3.2.8 Lícování ozubených soukolí	142
3.3 Měřidla a měřicí přístroje	143
3.3.1 Měřidla mechanická	143
1. Základní měřky	143
2. Pevná měřidla	145
3. Měřidla posuvná	151
4. Mikrometrická měřidla	153
5. Měřidla s mechanickými úchylkoměry	157
3.3.2 Přístroje opticko-mechanické a optické	166
1. Opticko-mechanické úchylkoměry	166
2. Projekční přístroje	169
3. Interferenční přístroje	172
3.3.3 Elektrické přístroje k měření lineárních geometrických veličin.	174
1. Princip a rozdělení elektrických přístrojů	174
2. Elektrokontaktní měřicí přístroje	175
3. Elektroindukční snímače rozměrů	181
4. Kapacitní elektrické přístroje	184
5. Fotoelektrické přístroje	185
3.3.4 Vzduchové přístroje	186
1. Princip a vlastnosti vzduchových přístrojů	186
2. Vzduchové přístroje s vodním manometrem	188
3. Vzduchové přístroje plovákové	189
4. Porovnání vlastností plovákového přístroje a přístroje s vodním manometrem	192
5. Vzduchové přístroje s pružinovými manometry	193
6. Univerzální vzduchové snímače	193
7. Jednouúčelové vzduchové snímače — kalibry	196

3.3.5	Univerzální měřicí přístroje	201
1.	Účel univerzálních měřicích přístrojů, jejich rozdělení a hlavní části	201
2.	Typické provedení některých částí univerzálních měřicích přístrojů	202
3.	Přístroje k měření v jedné souřadnici	203
4.	Přístroje k měření ve dvou nebo třech souřadnicích	207
5.	Nové směry v konstrukci univerzálních měřicích přístrojů	211
3.4	Metody měření geometrických veličin	214
3.4.1	Měření vnějších rozměrů	214
3.4.2	Měření vnitřních rozměrů	219
3.4.3	Měření úhlů	221
1.	Jednotky úhlů	221
2.	Metody měření úhlů	222
3.	Měřicí prostředky	223
3.4.4	Měření závitů	231
1.	Určující veličiny závitů	231
2.	Metody a prostředky zkoušení závitů	233
3.	Měření středního průměru závitů	236
4.	Měření stoupání závitů	242
5.	Měření vrcholového úhlu závitů	244
6.	Souhrnné měření profilu závitů	246
7.	Měření extrémních průměrů závitů	247
3.4.5	Měření ozubených kol	247
1.	Měření rozteče ozubení	248
2.	Měření tloušťky zubů	248
3.	Měření tvaru boků zubů	250
4.	Měření házení ozubení	250
5.	Měření úhlu sklonu zubů	250
6.	Univerzální měřicí přístroje na ozubení	250
7.	Souhrnná kontrola ozubených kol	251
3.4.6	Měření úchylek geometrického tvaru povrchu	252
1.	Měření makrogeometrických úchylek tvaru povrchu	253
2.	Měření mikrogeometrických úchylek tvaru povrchu (měření drsnosti povrchu)	254
3.5	Hlavní směry v mechanizaci a automatizaci kontrolních prací	261
3.5.1	Aktivní kontrola	262
1.	Účel a uplatnění aktivní kontroly	262
2.	Sledovací měřidla pro aktivní kontrolu	263
3.5.2	Kontrola hotových součástí	267
1.	Druhy měřidel a jejich uplatnění podle stupňů mechanizace kontroly	267
2.	Několikarozměrová měřicí zařízení	269
3.	Poloautomatická a automatická zařízení	277
3.6	Literatura	282
4.	Měření tepelně technická	284
4.1	Měření tlaku	284

4.1.1	Definice a jednotky	284
1.	Statický a dynamický tlak	285
2.	Tlaky s časem proměnné	287
3.	Principy měření tlaku	288
4.1.2	Hydrostatické tlakoměry	289
1.	Základní tvary hydrostatických tlakoměrů	289
2.	Indikace	291
3.	Tlakoměrné náplně	293
4.	Použití hydrostatických tlakoměrů	295
5.	Barometrický tlak	295
6.	Měření malých tlakových rozdílů	297
7.	Měření tlakových rozdílů při vysokých absolutních tlacích	301
4.1.3	Tlakoměry se silovým účinkem	304
1.	Pístové tlakoměry	304
2.	Zvonové tlakoměry	305
3.	Prstenové tlakoměry	306
4.	Použití tlakoměrů se silovým účinkem	306
4.1.4	Kompresní tlakoměry	308
1.	Základní tvary kompresních tlakoměrů	308
2.	Použití kompresních tlakoměrů	310
4.1.5	Deformační tlakoměry s elastickým členem	310
1.	Elastické členy	310
2.	Indikace	311
3.	Použití deformačních tlakoměrů	313
4.	Výpočet membrány	315
4.1.6	Rázové deformační tlakoměry	318
4.1.7	Elektrické a magnetické tlakoměry	319
4.1.8	Tepelné tlakoměry	320
4.1.9	Speciální tlakoměry	321
4.1.10	Připojování tlakoměrů	321
1.	Odběr tlaku	322
2.	Spojení	322
3.	Těsnost	323
4.	Dynamické účinky	324
4.1.11	Výpočet zjišťovaného tlaku	325
1.	Statický vliv přípojek	325
2.	Dynamický vliv přípojek	327
4.1.12	Cejchování tlakoměrů	331
1.	Barometry	332
2.	Hydrostatické tlakoměry	332
3.	Kompresní tlakoměry	333
4.	Deformační tlakoměry	333
5.	Rázové tlakoměry	336
4.1.13	Přehled nejběžnějších tlakoměrů a jejich použití	336
4.1.14	Literatura	337
4.1.15	Normy	342
4.2	Měření teploty	343
4.2.1	Definice a jednotky	343
4.2.2	Dilatační teploměry	346
1.	Plynové teploměry	347

2. Kapalinové teploměry	347
3. Teploměry založené na roztažnosti pevných látek	350
4.2.3 Odporové teploměry	352
1. Princip	352
2. Indikace	354
3. Použití odporových teploměrů	356
4.2.4 Termoelektrické teploměry	358
1. Princip	358
2. Druhy termoelektrických teploměrů	359
3. Zapojení a provedení termoelektrických článků	362
4. Indikace	365
5. Použití termoelektrických teploměrů	367
4.2.5 Radiační teploměry	369
1. Princip	369
2. Dokonale černé těleso	371
3. Optické pyrometry	372
4. Fotopyrometry	374
5. Barvové pyrometry	374
6. Radiační pyrometry	375
7. Použití radiačních teploměrů	375
4.2.6 Průtokové teploměry	376
4.2.7 Speciální teploměry	378
4.2.8 Vliv prostředí na údaj teploměru	379
1. Ochrana teploměru proti účinkům prostředí	379
2. Omezení vlivu sálání	382
3. Vliv rychlosti proudění	384
4. Výpočet měřené teploty tekutin	386
5. Časová setrvačnost teploměru	387
4.2.9 Zvláštní případy měření teploty	389
1. Měření rychlých teplotních změn	389
2. Měření povrchových teplot	390
3. Měření teploty plamene	391
4. Měření střední teploty	392
4.2.10 Cejchování teploměrů	394
1. Základní body	394
2. Normály	396
3. Komparační zařízení	397
4.2.11 Přehled běžných teploměrů a způsobů jejich použití	398
4.2.12 Literatura	399
4.2.13 Normy	409
4.3 Měření vlhkosti plynů	410
4.3.1 Základní vztahy a definice	410
4.3.2 Psychrometrie	412
4.3.3 Měření rosného bodu	415
4.3.4 Měření vlhkosti na základě vlastností hygroskopických látek	417
4.3.5 Speciální způsoby měření vlhkosti	418
4.3.6 Použití vlhkoměrů	419
4.3.7 Literatura	422
4.4 Vážení	424
4.4.1 Definice a jednotky	424

4.4.2	Váhy pákové	427
1.	Váhy závažové	428
2.	Váhy bēhounové	431
3.	Váhy sklonné	431
4.	Váhy sdružené	432
5.	Závaží	432
4.4.3	Váhy deformační	434
4.4.4	Váhy pro speciální účely	436
4.4.5	Metody vážení	439
1.	Metoda interpolační	439
2.	Metoda dvojího vážení	440
3.	Metoda substituční (tárovací)	440
4.	Určení rovnovážné polohy	441
5.	Redukce na vakuum	442
4.4.6	Cejchování vah a závaží	445
1.	Kontrola funkce vah a jednotlivých mechanismů	445
2.	Zkouška stálosti	445
3.	Určení citlivosti vah	447
4.	Zkouška přesnosti vah	447
5.	Cejchování závaží	448
4.4.7	Literatura	450
4.4.8	Normy	450
4.5	Měření objemového a průtočného množství tekutin	452
4.5.1	Definice a jednotky	452
1.	Objemové množství	452
2.	Měrná hmota	453
3.	Základní stav tekutiny	460
4.	Průtočné množství	461
5.	Druhy proudění	461
6.	Viskozita	463
7.	Rychlost proudění	465
8.	Rozdělení měřidel objemového a průtočného množství tekutin	466
4.5.2	Měřidla objemová	468
1.	Měřidla objemového množství kapalin	468
2.	Měřidla objemového množství plynu	471
4.5.3	Průběžně pracující objemová měřidla	472
1.	Měřidla s otevřenými odměrnými nádobami	472
2.	Měřidla s uzavřenými odměrnými nádobami (pístová)	474
4.5.4	Měřidla rychlostní (motorická)	478
1.	Druhy rychlostních měřidel	478
2.	Použití rychlostních měřidel	480
4.5.5	Dynamická měřidla se škrticím orgánem	481
1.	Princip měření a druhy škrticích orgánů	481
2.	Výpočtové vzorce	483
3.	Základní normalizované škrticí orgány pro kruhové potrubí	489
4.	Škrticí orgány pro malá Reynoldsova čísla	497
5.	Škrticí orgány pro znečištěné tekutiny	498
6.	Škrticí orgány pro čtyřhranná potrubí	498
7.	Speciální škrticí orgány pro potrubí	499
8.	Měřiče diferenčního tlaku	500

9. Měření pulsujícího nebo kolísajícího průtočného množství	503
10. Škrtké orgány pro otevřené kanály	503
4.5.6 Dynamická měřidla s pohyblivými odporovými tělisky	505
1. Křídélkové měřidlo	506
2. Plovákové průtokoměry	506
4.5.7 Určování průtočného množství metodou směšovací	508
4.5.8 Určování průtočného množství z naměřeného rychlostního profilu	509
4.5.9 Měření rychlosti proudění	512
1. Dynamické rychlostní sondy	512
2. Lopatkové anemometry	520
3. Žárové anemometry	522
4.5.10 Cejchování měřidel	524
4.5.11 Literatura	528
4.5.12 Normy	531
4.6 Měření výkonu	532
4.6.1 Definice a jednotky	532
4.6.2 Torzní (transmisní) dynamometry	536
1. Princip	536
2. Optické torzní dynamometry	537
3. Fotoelektrické torzní dynamometry	538
4. Elektrické torzní dynamometry	539
5. Cejchování dynamometrů	543
4.6.3 Brzdy (dynamometry absorpční)	544
1. Princip a rozdělení brzd	544
2. Brzdy mechanické	544
3. Brzdy tekutinové	547
4. Brzdy elektrické (elektrické dynamometry)	549
4.6.4 Přístroje ke zjišťování indikátorového diagramu pístových strojů (indikátory)	550
1. Princip indikátoru	550
2. Mechanický indikátor	551
3. Elektrický indikátor	552
4. Elektropneumatický indikátor	553
5. Indikátorový diagram	554
4.6.5 Otáčkoměry (tachometry)	557
4.6.6 Výkon elektrických strojů a zařízení	562
1. Stejnoseměrný proud	562
2. Střídavý proud	564
3. Trojfázový proud	566
4.6.7 Literatura	567
5. Měření mechanických veličin	569
5.1 Měření deformací	569
5.1.1 Úvod	569
5.1.2 Základní pojmy	569
5.1.3 Požadavky kladené na metody a přístroje k měření deformací (průtahoměry, tenzometry)	573
5.1.4 Přehled metod a přístrojů k měření deformací	573
1. Mechanické přístroje	573

2. Optické přístroje	577
3. Pneumatické přístroje	582
4. Elektrické snímače deformací	585
5. Zvláštní metody vyšetřování deformací	591
5.1.5 Literatura	592
5.2 Odporová tenzometrie	592
5.2.1 Úvod	592
5.2.2 Princip odporového tenzometru	593
5.2.3 Rozdělení odporových tenzometrů	583
1. Drátkové tenzometry	593
2. Fóliové tenzometry	594
3. Tenzometry složené a složitějších tvarů	596
4. Tenzometry k měření za vyšších teplot	597
5. Tenzometry polovodičové	598
5.2.4 Požadavky na tenzometrické můstky	599
5.2.5 Teplotní kompenzace odporových tenzometrů	600
5.2.6 Blokové schéma tenzometrického můstku a jeho popis	601
1. Tenzometrické můstky k měření statických deformací	602
2. Tenzometrické můstky k měření dynamických deformací	603
5.2.7 Použití tenzometrů k snímání deformací z rotujících částí	606
5.2.8 Použití odporových tenzometrů jako indikátorů jiných mechanických veličin	609
1. Tenzometrický indikátor tahu	609
2. Tenzometrický indikátor tlaku	610
3. Tenzometrický indikátor ohybu	610
4. Rozlišování sil a momentů pomocí odporových tenzometrů	610
5. Tenzometrická kontrola rozměrů	611
6. Tenzometrické měření velkých deformací	612
7. Tenzometrický indikátor zrychlení	612
8. Tenzometrický indikátor tlaku tekutiny	613
5.2.9 Literatura	614
5.3 Měření pohybů	614
5.3.1 Rozdělení pohybů	615
5.3.2 Měření velkých pohybů	616
1. Měření velkých výchylek mechanickými metodami	616
2. Měření velkých výchylek optickými metodami	617
3. Měření velkých výchylek elektrickými metodami	618
4. Měření posuvných rychlostí a zrychlení při větších pohybech	621
5.3.3 Měření malých pohybů	623
5.3.4 Měření úhlových pohybů	625
1. Měření úhlového natočení	625
2. Měření úhlové rychlosti	627
3. Měření úhlových zrychlení	627
5.3.5 Měření času	628
5.3.6 Vyhodnocení měření	629
5.3.7 Literatura	630
5.4 Měření kmitů	631
5.4.1 Rozdělení kmitů	632

1. Rozdělení kmitů podle časového průběhu a matematického vyjádření	632
2. Rozdělení kmitů podle fyzikální podstaty	635
3. Rozdělení kmitů podle typu stroje a součástí, u nichž se vyskytují	638
5.4.2 Teorie mechanické části snímačů kmitů	639
1. Měřicí zařízení	639
2. Relativní a absolutní snímače výchylek	640
3. Snímače zrychlení	644
5.4.3 Měníče mechanického pohybu	646
1. Neelektrické měniče pohybů	646
2. Elektrické generátorové měniče pohybů	646
3. Elektrické parametrické měniče pohybů	649
5.4.4 Příklady snímačů	651
5.4.5 Integrovní a derivační elektrické obvody	653
5.4.6 Filtry a analyzátory	655
5.4.7 Měření fáze	657
5.4.8 Registrace kmitů	658
5.4.9 Budiče kmitů — vibrátory	659
5.4.10 Cejchování	663
5.4.11 Vyhodnocení měření	664
5.4.12 Literatura	666
5.5 Vyvažování	669
5.5.1 Vyvažování klikového mechanismu	669
5.5.2 Vyvažování obecného rovinného mechanismu	672
5.5.3 Statické vyvažování rotačních těles	673
5.5.4 Dynamické vyvažování rotoru	674
5.5.5 Vyvažování pružných rotorů	679
5.5.6 Vyvažovací stroje	680
5.5.7 Literatura	681
5.6 Měření hluku	682
5.6.1 Pojmy, veličiny, jednotky	682
5.6.2 Měřicí přístroje	686
1. Základní druhy přístrojů	686
2. Mikrofon zvukoměru	686
3. Ostatní části zvukoměru	688
4. Analyzátory	689
5.6.3 Metodika měření	691
1. Měření hluku zařízení	691
2. Měření hluku prostředí	694
3. Jiná měření	695
5.6.4 Literatura	695
6. Zkoušení kovových materiálů	696
6.1 Označení veličin	696
6.2 Mechanické zkoušení kovů	696
6.2.1 Zkoušky statické	698
1. Zkouška tahem	698
2. Zkouška tlakem	704
3. Zkouška ohybem	705